books2ebooks.eu

BOHMAN, JOHAN

Tal vid prostinnan högädla fru Eva Charlotta Eks jordfästning i Rogslösa kyrka tisdagen d. 29 april 1823 af I. Bohman. Linköping 1824 Axel Petre.

1824

books2ebooks.eu
Kungliga Biblioteket
National Library of Sweden

EOD - Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 12 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!
Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400- till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

■ Få samma utseende och känsla som med originalet!
■ Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
■ *Sök:** Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
■ *Klipp & klistra:** Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).
*Ej tillgängligt i varje e-bok.

Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.
■ Villkor för användning: https://books2ebooks.eu/csp/sv/nls/sv/agb.html

Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 40 bibliotek från 12 europeiska länder denna service.
Sök böcker tillgängliga för den här tjänsten: https://search.books2ebooks.eu
Mer information finns tillgängliga via https://books2ebooks.eu boken.

EK, EVA CHARL.

EX. A

Sv. Saml.
Likpred.
Före 1900
1700-1829

Ex.A

Lärepred
Förel 1900.
1700-1829

TAL

VID

PROSTINNAN

Högädla

FRU EVA CHARLOTTA EKS

JORDFÄSTNING I ROGSLÖSA KYRKA

Tisdagen d. 29 April 1823

AF

I. BOHMAN

LINKÖPING 1824

AXEL PETRE

T A L

VS

PROSTITUTA

Tragedia

Ma DVA CHARLOTTA THS

Tonneelstuke in Zeventien Tafereelen

Uitgegeven d. 29 April 1885

DOOR

J. DOLMAN

ZALTBOMMEL 1885
Alex Stutte

Striden är förbi, den långa, rastlösa striden. Det hjerta som slog så varmt har upphört att slå, men — det har ock upphört att lida. De mångtaliga, de heta suckarne, qvalets barn, hafva ändteligen laggt sig till ro, och ett spegelklart lugn skimrar nu öfver det bröst, som nyss häfdes af plågor, likt vågen under långsam storm. Men hon är ock mörk och sammanfallen, den ljusa, herrliga andeboningen, från hvilken fröjden fordom utgick såsom från en glad vårmorgon, och i stumt vemod se vi de sorgliga spåren efter förstöringens magt, efter dess härjande, obevekliga gång. Hon föll likväl icke, denna jordiska hydda, såsom det vissnade trädet, endast för att förmultna: nej, såsom kornet faller i jorden och snart uppspirar i gyllene gröda. Och sålunda måste det vara. Den yttre formen, den jordiska omklädnaden måste förgås, för att kunna åter uppenbara sig i än skönare gestalt; dess inre, högre betydelse lefver evigt och förnyas och förädlas dag ifrån dag. Fängelset öppnas blott, och den inneboende Anden, som länge trånat efter bättre luft och ljus, än som finnes här nere, ilar nu på snabba vingar till sitt rätta, anade hem. Hvad

vi i mensklig svaghet begråte uti den skenbara sköflingen af hvad lifvet har skönast och dyrbarast, är just denna underbara, saliga utveckling af det högre andelifvet, som endast kan födas af jordlifvets undergång: hvad vi med tungt mod kalle: död, förstöring, förgängelse, — tomma skräckbilder som framställa sig för det skumma jordiska ögat, — är, egentligen att tala, ett väsendes början att fullkomligare vara till, det är den hemliga iklädnaden af en vida bättre natur. Sin andra och rätta födelsefest firar menniskan i dödens stilla högtidsstund, kanske lika omedvetande af sättet, som då hon firade sin första, — och grafven, den helgade mullen, hvars mörka, hemlighetsfulla sköte mången icke tänker sig utan fasa och rysning, är den enda herrliga jordmån som mägtar frambringa den egentliga evighetsblomman. Salige äro de som icke se, och dock tro.

Men just derföre att vår svaga blick ej rätt följer Dödsengelns göromål i hans dunkla verkstad: derföre att vi ej se annat, än den kalla, jämmerligt förstörda jordomhöljningen, som ur bleknad mun predikar all tings fåfänglighet; derföre att här är så ljuft och så yppigt, och denna jorden och detta lifvet nu äro våra förtrogna vänner, men en mörk och hemsk natt synes hvila öfver Dödens eller Andarnes rike — ehuru ljus finnes egentligen der — derföre är det som vårt jordiska sinne skrämmes tillbaka och bäfvar att bli förtrolig med sin höga bestämmelse och med det tillkommande bortom detta lifvets gräns. Och när då en älskad Vän vandrar före oss öfver den under-

bara bryggan som förenar tid och evighet, och vi stå utan tröst och mod på denna sidan, och blott kunna ömka oss öfver de bleka, oläsliga dragen på den förr så herrliga nu förstörda omklädnad, han här qvarlemnade; — när vi få intet svar på menniskans vigtigaste fråga: är det för alltid förbi? då tyckes en tung förlåt på en gång hafva fallit emellan oss och den Dyrbare, då stå vi med ödslig tomhet i förvissnadt hjerta och häpne öfver det ofantliga svalg, som så på en gång kan öppna sig emellan tvänne, som fordom voro ett. — Man påstår att detta egentligen sker i vår okunnighet: att de Förklarade, som gått öfver tidens älf till det eviga landet, icke äro så fjerran ifrån oss, som vår uppskrämda föreställning vill finna: att den skiljemur, som så mycket bedröfvar och förskräcker oss, är tilläfventyrs för dem icke annat än en tunn, genomskinlig slöja, genom hvilken de ännu se händelserne i sitt fordna land. — Men — deraf hämtas föga tröst i vår ensamhet, — äfven om detta vore en verklighet. Hvad byte hade de väl gjort, om de der kunde oroas af deras sorg, understundom mörka förtviflan, som de här öfvergåfvo! Hvad blefve väl utaf vår hugnande föreställning om deras lyckliga tillstånd? — en föreställning som är mången saknandes enda upprättelse. Lugnare äro vi i afseende på de bortgångne älskades belägenhet, när vi hålle oss vid våra Fäders tro: Abraham vet icke af oss, och Israël känner oss icke.

Eller om vi såge öfver till dem. Om det behagade Herren, att för ett ögonblick uppdraga det täckelse som för oss undangömmer an-

deverlden, och vårt hänryckta öga der såge dem i himmelsk prakt, hvars förfallna stoft vi här ännu fukte med brinnande tårar, månne väl vid en sådan syn bedröfvelsen skulle så alldeles fly ur hjertat? Ingalunda. Töcknet viker icke för en enda solstråle. En sådan uppenbarelse kunde knapt hugna oss mera än en plötslig ljungeld, som hastigt genomfar natten, för att desto tydligare visa oss det förfärande mörker i hvilket vi sväfve — ty detta täckelse skulle ändå hastigt falla, för att icke draga oss ur våra närvarande förhållanden. Jag ville härmed säga: oagtadt allt hvad vi tro och hoppas om de Borrtgångnes förtjusande verld, så blifver ändå vår verld onekligen mörkare vid en Väns afskedsstund; oagtadt allt hvad man talar och kanske har anledning att ana om de Hädanfarnes osynliga möjliga närvaro, ja inflytelse på vår inre menniska, måhända till och med på våra handlingar — en förbindelse som åtminstone icke båtade d e m — så är dock den u p p e n b a r a erfarenheten, om vårt synbart öfvergifna tillstånd, densamma: vi hafve ju ej den ringaste underrättelse derom af våra sinnen, af våra känslor, den enda öppna vägen för vår öfvertygelse. Och hvartill gagnar oss ett ändelöst tal af gissningar och förslagsmeningar? När det gäller, stå vi ändå vid en likes graf, såsom Vännen på den öde stranden, sedan han uttalat bedröfvelsens ord: Farväl! till den trofaste, som måste slita sig ur hans armar, för att på omätligt haf gå till främmande länder, gå mot okända öden: genom tårarnes dimma ser han ännu den flyende i det blå fjerran, men ögat räcker ej längre, och med bedröfvadt mod måste den ensamme återvända

till den tomma boningen. Ack hvad hjelper det honom nu, om ock den försvunna omsväfvar honom med sina tankar, sitt minne? Huru ifrigt längtar han icke fast mera efter återseendets, den verkliga återföreningens högtid!

Huru saken betraktas, så står det fast, att så länge menniskan lefver i blotta hoppet eller aningen, men ej i den verkliga åskådningen, så länge hon är här, så måste hvarje uppfordring till försakelse af det hon bestämdt äger, djupt gripa in i hennes lefnadsfröjd, och — det behöfs icke sägas — ju dyrbarare offret är, ju mera blöder det hjerta af hvilket det kräfves. Men intet af allt hvad jorden har dyrbarast, är att jämnföra med Kärleken, denna underbara blomma, som ensam står qvar efter ett försvunnet Paradis. Ack! det synes dock på hennes småningom bleknande anlete, att icke heller hon är en egentlig planta för vår jord. En tid kan hon väl förirra sig här nere och uppblomstra i tjusande fägring, men snart sprides dödens köld i hennes ådror, och hon lyder förr eller senare förgängelsens lag, till stor sorg för den som vårdade henne med så mycken glädje. Icke att kärleken sjelf skulle dö borrt, nej den är snarare ett barn af evigheten; men intet skonas i förgängelsens verld.

Så stod här i dessa nejder en yppig och sällsynt kärleksblomma emellan tvänne ädla Makar, så blomstrade här en Moders himmelska kärlek, men det är icke nu såsom förr. Försakelsen var stor, men den begärdes och är fullgjord. Jag nödgas säga det: Hon är icke mer, hon som förr var allt, såsom Menniska, Maka och Moder, i lifs-

tiden Prostinnan Högädla Fru Eva Charlotta Ek, född Svanelius. Hon är icke mer, det säger oss den stumma sorgen i den byggd hon förljufvat, det säga oss än tydligare hennes Makes, hennes Barns tårar.

Det vigtiga, lifvets svåraste ord: "Farväl!" står i dyster högtidlig skrift att läsa på dina bleknade läppar. Förklarade Ande! Det heter: "Farväl! åt en kärlek, sådan som din. Farväl! du herrliga himlaljus härnere, J jordiska fröjder! Ja — din anderöst hviskar äfven: "Farväl! J min kärleks ljufva blommor, J älskade Barn, mitt lifs glädje! Mig väntar den mörka, kalla grafven: Dagen slöts innan aftonen kom. Jag hafver låtit eder fara med sorg och gråt, men Gud skall gifva mig eder igen med glädje och fröjd evinnerliga.

Mig har blifvit anförtrodt det sorgliga göromålet, att vid din urna uttala detta afskedsord. Jag mägtar ej att vira någon konstigt flätad krans omkring din minnesvård, och — den tarfvar det icke. Den står redan förut oförgänglig upprest i deras hjertan som kände ditt värde. Tystnaden, den rätta vemodets tolk, skulle utan tvifvel vara vältaligast vid denna grift. Men det gifves tillfällen för de efterlefvande, då man af sje fva det ämne som djupt bedröfvar vill hämta vederqvickelse och tröst, och då hjertat häldst sysselsätter sig med sina sorger. Kanhända skall detta återkallande af en skönare tid, försvunnen för dig, ädle, bedröfvade Man! för en stund gjuta en matt leende aftonglans öfver den blödande kärlekens natthimmel, och jag hörsammar så godt jag kan din vördade begäran,

Fru Prostinnan Eva Charlotta Ek, åt hvilkens jordiska del J, vördade Christne, i dag ägnen den sorgliga tjensten, föddes i Norrköping den 27 Febr. 1781 af Föräldrarne, Källarmästarn Herr Nils Svanelius och dess kära Maka, Fru Eva Fredrica Landberg, Comministersdotter från samma stad. Ett sorgfritt lugn åtföljde henne i dessa lyckliga år, då glädjen och de lätta bekymren omskifta nästan i samma ljusa drägt, då leendet och sorgen endast bo i det klara eller tårfulla ögat. Men denna klara barndomshimmel blef snart öfverhöljd af djupt mörker. Hon var knapt hunnen till den ålder, då man börjar göra sig reda för skillnaden emellan äga och förlora, när sorgen inträdde i hennes Fäders boningar, och tidigt gjorde henne bekant med den vanskliga sällhet som detta lifvet har att gifva. Att den milda ömheten, med hvilken hon sedan utströdde så många rosor på sina Älskades vägar, var hos henne en väsendtlig och tidigt utvecklad egenskap, visade hon redan vid detta sorgliga tillfälle. När en älskad Far nedlades på sjuksängen, försvann hon ur barnlekarnes glädtiga himmel, och den ljufva Dottren valde sin plats vid sin Faders dödsbädd. Der satt hon, en hugsvalelsens Ängel, i skön försakelse af sina års tillhörighet, och uppfyllde så godt hon kunde de ömma barnaplikterne, visserligen icke då anande, att denna uppoffring af mången menlös ungdomsfröjd en gång välsignande skulle återfalla på henne sjelf, och under hennes egna lidandes stunder i rikt mått återdelas af hennes eget Barn. Men hvarken oskuldens tårar eller Makars ångest kunna tillbakahålla den hand, som förr eller senare tungt skall falla öfver oss. Döden

borrtryckte den kämpande Fadren i en stund, då hans älsklingar som minst kunde vara honom förutan, och försatte den ensamma öfvergifna Modren med fyra späda, faderlösa Barn i det djupaste bekymmer. Men hvilket mod, hvilken kärlek kan likna en Moders! Derom visste redan våra uräldste Fäder att förtälja, eller rättare att säga: Herren sjelf sätter moderkärleken närmast sin egen, och betygar, att så omöjligt det är för en Quinna att förgäta sitt Barn, så omöjligt är det att Gud skulle förgäta oss. I båda afseenden uppfylldes denna sanning i detta sorgens hus. Den vördnadsvärda Modren omfattade nu med fördubblad ifver sitt ärofulla kall, och huru Herren välsignade hennes bemödande, att utbilda sina älskade Barns förstånd och hjertan, att i deras unga, rena sinnen inplanta kärlek till Gud och dygd, är på ett sätt, som manar till högaktning och efterföljd, uppenbarat i dens förträffliga vandel, omkring hvars stoft vi här äro samlade. Den unga, förhoppningsfulla Dottren, utrustad med de lyckligaste anlag, att inhämta hvarje skön och nyttig kunskap som pryder hennes kön, satte derigenom moderkärleken för första gången på ett svårt prof. Men kärleken segrade, ty han bindes icke af egennyttan. Den hulda Modren, mindre seende på det offer hennes eget hjerta måste göra, än på hvad hennes älskade, af Himmeln så rikt utrustade Barn skulle vinna i ett hus, der glada jämnårige i berömlig strid täflade om företrädet i vidsträcktare bildning; anförtrodde den femtonåriga Dottern åt en förtrogen Vän i Linköping, som förestod unga Fruntimers uppfostran. Det tillhörer Föräldrar att uttala en glädje som de sjelfve känna, då deras

älskade Barn svarar emot deras förhoppningar, och än mera då dessa förhoppningar öfverträffas. En känsla, som ej lätteligen låter sig beskrifvas, intog väl den ömma Modrens hjerta, då den unga Dottren, efter någon tids vistande i detta hus, gjort så vigtiga framsteg, och vid denna glädjens ålder ägde den pålitliga caracter, att henne sjelf blef uppdragen en närmare tillsyn öfver de unga medtäflande. Men en ännu sällare tidpunkt väntar den lyckliga Modren.

Barndomstiden, den jag förbigående omtalat, var nu förbi; men den hade icke försvunnit under detta tomma joller, som gör mången till nyläring i allt, äfven sedan lärotiden är tillända och man är färdig att inträda i sin egentliga kallelse. Hennes själ var prydd med upplyst vett, med detta behagliga i umgänget som vinner hjertan, och med mången nyttig kunskap, som hörde till hennes kön och ställning, och framför allt bevarades, under allt detta, samma rena oskuldsfulla hjerta, som var henne medfödt. Men ehuru de inre egenskaperne visserligen äro de väsendtligaste, så söker man icke, vi måste bekänna det, endast dessa hos qvinnan: man vill äfven finna de yttre, ljufva behagen, som, i förening med själens, göra henne till det hon blef bestämd att blifva, till det godas och skönas högsta uttryck, till Skapelsens mästerverk, och hvarigenom naturen gifver henne att regera öfver hjertan. Hon ägde äfven — eller hvarföre skulle man förtiga det — Hon ägde i utmärkt mått denna naturens yppiga skänk, Hon hvars hänförande blick är slocknad, hvars kinders rosor äro så aldeles förfalna. Den ädle Man, hennes sedan out-

sägligt lycklige Make, som under samma tid vistades i samma Stad, och som ofta såg dessa förenade egenskaper, var icke känslolös för deras värde, och hos honom uppstod en redlig och bestämd önskan att blifva hennes Make. Sjelf var hon ock redan i sitt lifs skönaste år, då barndomslekarne för länge sedan upphört, då lifvet börjar få en bestämd och högre betydelse och då naturens mäktiga röst troget underrättar Qvinnan om hennes utmärkta kallelse. Men han tänkte dock för moget och ädelt, för att, såsom den lättsinnige ynglingen, begagna sig af en ung, känslofull qvinnas oerfarenhet, och genast äska en förklaring, ett trohetslöfte, som många gifvit förhastadt och försent begråtit. En aflägsen vink om sitt hjertas önskan är också nog för den skarpsynta Quinnan, och så förhöll det sig här. Hon lemnades derföre i frid att oqvald uttänka svaret på en fråga, som kanske knapt anades. Hon flyttade år 1799, utan vidare ömsesidig förklaring, tillbaka till sin Moder. Men den tillkommande Makans bild stod djupare tecknad i hennes hjerta än hon kanske sjelf förstod, och så slöts redan ett ömsesidigt tyst förbund. Det följande året 1800, då hennes blifvande Maka var närvarande vid Riksdagen i Norrköping, såsom PresteStåndets Notarius var det liksom hade en osynlig hand flere gånger fört dem i hvarandras vägar, för att bereda åt deras till hvarandra längtande hjertan tillfälle till närmare förtroende, och samma år lofvade de hvarandra ömsesidig trohet i lif och död, ett löfte som ingen hållit heligare. På en gång delade sig nu det tunga moln, som någon tid hade utbredt skuggor öfver hennes framtid, och ingen ting fattades nu mera för

hennes sällhet, skulle man kanske tro, än att genom Kyrkans heliga band stadfästa ett förbund, som hennes hjerta slutit. Men hvarken de tjusande behagen, eller det odlade snillet, så hänförande för älskaren, är nog för mannens fullkomliga trefnad, ehuru de visserligen höra dit. De förra äro förgängliga såsom vårblomman, och det senare förer henne understundom så långt ifrån sin naturliga bestämmelse, att hon blir en börda, i stället för en hjelp. Hon är dock danad, denna skönare hälft af vårt slägte, icke att blänka fram som ett luftsken på snillets vanskliga bana, men för att lysa som en värmande Sol, i de stilla, husliga dygderne. Den trolofvade Bruden var ock fjerran ifrån den toma, ej sällsynta inbillningen, att hon med de egenskaper jag nämnt skulle blifva nog för sitt hjertas Älskade, och och han sjelf hade nog lugn blick att se detsamma. Och då dessutom hans utmärkta egenskaper och öfrige lyckliga förhållanden hade att påräkna en snar och betydlig befordran, der en Makas plikter skulle få en vidsträckt verkningskrets, så var det nödvändigt att den tillkommande Husmodren borde förut, till bibehållande af gemensam tillfridsställelse, vara bekant med en Husmoders mångfaldiga omsorger. Det var i detta afseende som hon åter skiljdes ifrån en älskad Moder och ägnade sig åt landtlifvets skiftande göromål, ledd af det ädla begäret, att på sin kärleks högtidsdag kunna framträda för sin Brudgum, såsom en äfven i detta afseende dyrbar Brud, I Herr Vice Pastor Rosvalls hus i Wreta Kloster, der hennes trolofvade Man var en förtrogen Vän, emottogs hon af redliga hjertan, och vägledd af den värdiga och

förståndiga Husfrun, inhemtade hon der en erfarenhet, som, ehuru korrt, framdeles blef henne så dyrbar och nödvändig.

Det var likväl icke endast i denna krets som hon omfattades af varm välvilja: den närbelägna Biskopliga boningen var för henne att anse såsom ett Fädernehus, ty hennes blifvande Makes förtjenster om denna vördade Slägt hade gjort honom der så älskad som Föräldrar älska Barn, och samma ynnestfulla tillgifvenhet delade äfven hon. Sålunda försvann en tid af omkring ett år, angenämt delad mellan husliga göromål och den mest utbildade umgängeskrets, tills omsider hennes skönaste lefnadsdag den 13 Oct. 1801 var förhanden. Det var då som hon i Wreta Klosters Tempel, åtföljd af älskade Anhörige och vördade Vänner, högtidligt lemnade sitt trogna hjerta och tillika inseglet på den ljufvaste framtid åt en man, som förstod att värdera sin lycka, då varande Bibliothekarien vid Linköpings Kongl. Gymnasium, nu mera dessa Församlingars vördade och älskade Lärare, Herr Prosten, Magister Jacob Ek. Ett högtidligt uppträde var det, då det unga blomstrande paret aflade sina heliga förbindelser inför deras Andre Far, den åldrige och vördnadsvärde Mannen, Biskopen sedermera ÄrkeBiskopen Herr Doctor Lindblom, som förenade dem och gaf dem sin faderliga välsignelse. Så var nu deras jordiska lycka befästad, och båda två hade skäl att bekänna, mig är lotten fallen i det ljufliga.

Korrt efter denna bröllopsdag, beledsagad af sina närmaste Anhöriges och det vördade Biskopliga Herrskapets välönskningar och god-

hetsbevis, flyttade den unga Makan med sin Man till Linköping. Sällheten i deras boning var redan stor, men ännu återstod något väsendtligt för att kunna kalla den fullkomlig, ännu kunde dessa älskande hjertan oskiljaktigare sammansmälta, och äfven denna enda bristande länk insattes i kedjan af deras lycka d. 31 Aug. 1802 då Herren gaf dem deras Förstfödde, Sonen Jacob Fredric, — Ack! nu är han fjerran skilld från sin Moders stoft, ur stånd att fukta det med de varma tårar som fallit på det bedröfvelsens bref, han i dessa dagar öppnat.

Det ljufva Modersnamnet lade nu nya och dyrbara plikter på hennes förtjusta hjerta, och aldrig har en Moder uppfyllt dem bättre. Ännu under hennes vistande i Linköping fördubblades dessa vördnadsvärda moderomsorger för tvänne Döttrar. Och nu vid sidan af en älskad Make och omgifven af sin kärleks förstlingar, kunde man säga att en klar himmel af lycksalighet huldt hade hvälft sig öfver den Lyckliga. Hittills hade Herren varit dem blid, och dock rönte dessa Makar ännu ett nytt prof af Hans godhet och emottogo af Hans hand en glädjande försäkran om den lugnaste framtid, då Herr Prosten Ek, då varande detta Stifts ConsistoriiNotarius; år 1808 befullmägtigades, att såsom Pastor förestå själavården inom Rogslösa och Wäfversunda Församlingar. Försynens hulda ledsagande erkändes med innerlig tacksamhet, och Herran Gud gåfvo de äran. Efter nära 7 års vistande såsom Maka i Linköping lemnade hon denna Stad, icke utan rörelse, ty han hade för

hennes hjerta flere vigtiga betydelser. Det var der, som hennes första till döden trogna kärlek vaknade, det var der, som en ännu högre kärlek, långt förut lefvande i hennes själ, för första gången stadfästades vid Jesu Nådebord, det var der, som hon erhöll Modersnamnet, och der hade en förtrolig, vänskaplig krets bildat sig omkring henne. Detta allt skulle hon nu utbyta emot en främmande ort och nya, okända omgifvelser. Men hon visade redan då, hvad hon alltid visade intill sin sista lefnadsstund, att hon egentligen lefde och var till för Maka och Barn, ty hon trodde detta vara sin vackraste, ja sin enda, tydliga och ansvarliga bestämmelse, och det öfriga lifvet, som föregick omkring henne, och ej hörde till hennes älskade hydda, bekymrade henne föga. I denna en rätt moderlig sinnesstämning, hade hvarje ort och ställe som häldst varit henne enahanda, när hon blott befann sig i kretsen af sina kära Anhöriga. En vidsträckt hushållnings bana hade nu på en gång öppnat sig för henne, men modigt böjde hon den visserligen ovana skullran under den nya bördan. Fullkomlighet är ingens, minst få vi begära den i början: men mera erfaren förvärfvade hon sig snart en god Husmoders ärofulla namn.

År 1809 måste hennes hjerta vidkännas den första moderliga sorgen. Lifvets Herre kallade då till sig en älskad, späd Dotter, som ännu närdes vid det hulda moderliga bröstet. Denna sorg var ny och okänd, och den är en af de bittraste; men kraftigt upprätthållen af sin värdige Man, lärde hon att äfven sådane sår småningom kunna helas. En dylik bedröfvelse öf-

vergick

vergick henne år 1813. Men med undantag af dessa tvänne molnfläckar, var hennes äktenskapliga lif ännu framgent en sällsynt klar vårdag: ty i den lyckligaste förening njöt hon all den sällhet, som detta lifvet möjligen kan skänka.

En huld och, i ordets hela bemärkelse, oskattbar Moder för 10 Barn, af hvilka 7 begråta hennes beklagansvärdt tidiga bortgång, räckte hon äfven en moderlig hand åt oskylde. Hennes ädla hjerta, altid ömmande för nöden, gjorde sig dervid ingen kall beräkning. Hon frågade icke: huru skall verlden dömma mig, om gåfvan faller i missbrukarens hand? Hon ansåg den pligten vara gifven, att hjelpa när och hvar hon kunde, noga bekant med Evangelii ord: Den är hans nästa, som bevisar honom barmhertighet, och redan har hon emottagit denna Frälsarens välkomsthälsning: Hvad du har gjort en af dessa minsta mina bröder, det har du äfven gjort mig. Alltid öm om sitt namn och sin aktning hos rättskaffne, var hon äfven ömtålig om andras, och äfventyret att misshaga afhöll icke den frimodiga, att försvara en frånvarandes goda sak. Att hon var lika trofast i vänskap som i kärlek, bevittna bäst deras saknad som vunno hennes närmare förtroende. Dock, hvartill ett längre återkallande af flere sköna minnen ur hennes lefnad? Taflan kan ändå ej få ett fulländadt utseende genom detta svaga försök, och hon är visserligen umbärlig i en bygd, der hennes namn, i alla fall, länge skall lefva

i aktning och saknad. Hennes handlingar behöfva icke min ringa åtgärd att sättas i dagen, ty i dagen handlade hon altid: än mindre behöfva de någons försvar, då de tvärtom kunna framställas såsom rättesnöre för hvarje Qvinna, som eftersträfvar almän aktning såsom Maka, Moder och Menniska i samhälslifvet.

Detta var den vackra, den förtjusande våren och sommaren af Fru Prostinnan Eks lefnad. De voro dock förgängliga såsom alt på jorden, och med bedröfvelse måste jag nu inför denna vördade Församling framställa några teckningar af hennes lifs mörka sida.

Jag har redan sagt, att hennes egentliga lif tillhörde den älskade kretsen af hennes Anhörige. I sin Makes sällskap älskade hon att uppsöka och fann utan möda en rik ersättning för uppoffringen af de tomma förströelser, ifall detta hennes bättre val bör kallas ett offer; — efter hvilka många jaga och få tillfridsställas. Men denne Makes umgänge var äfven för henne oumbärligt. När således Herr Prosten Ek för tredje gången af sina Ämbetsbröders förtroende valdes till Riksdagsman, så var väl detta ett nytt bevis på den Mannens värde med hvilken hon var förenad, men då han i detta afseende måste afresa till Stockholm år 1817, så nedlade ock denna skiljsmässa den outsägligt älskande Makan på sjuksängen, och var måhända den första orsaken till hennes tidiga bortgång. Hon var icke ens fullkomligt återställd, då Herr Prosten Ek det följande året återsåg sin Maka och kära boning. Men det tynande lifvet syntes nu åter vakna upp. Det var den

döende lågans sista uppflammande. Flere sammanstötande händelser, hvaribland må räknas isynnerhet farliga förkylningar, hade menligt inflytande på hennes redan försvagade hälsa. Och om någonsin den moderliga ömheten kan sägas gå för långt, så torde man få tro, att 10 Barns närande vid hennes eget bröst skulle efterhand verka ofördelaktigt på hennes krafter; men, hvad uppoffrar icke en Moder såsom hon! Ännu deltog hon i de husliga göromålen, och gick stundom öfver sin mycket förändrade förmåga, hvilket väl utan tvifvel i sin mån medverkade till den snarare upplösningen. En besvärande hosta infann sig, tilltog och gaf henne en nog tydlig underrättelse om den svåra, långsamt tärande sjukdom för hvilken hon skulle blifva ett offer; och då hennes älskade Broder vid den tiden, eller i Junii (29) månad förledet år af samma orsak bortrycktes i sina bästa år, så öfvergick den sorgliga aningen om ett nära förestående slut småningom till visshet. Oaktadt den ömmaste Makes och erfarne Läkares omsorger förökades det onda dagligen, och vid höstens början sistledne år fann hon sig nödsakad, att aflägsna sig ifrån hushållningen, samt innesluten i sitt rum i stilla tålamod och undergifvenhet afbida sin förlossning. I tålamod och undergifvenhet, jag har ännu icke talat om dessa hennes själs egenskaper, om hennes rena, varma Gudsfruktan, hennes förnöjelse i Gudi, tillfället erbjuder sig nu sjelfmant. Man behöfver dock icke länge undersöka, om ett Gudaktigt sinne, om förtroende till den allgode Försynen äro af nöden, för att med sinnesstyrka se sig oåterkalleligt förd till grafvens brädd; se ett kärleksband slitas,

sådant som hennes; skiljas ifrån en Make sådan som hennes; — förlåt vördade, sörjande Man min uppriktighet, jag lärer icke jäfvas af någon; — ifrån 7 älskade Barn, af hvilka åtminstone tvänne så mycket mer behöfde länge ännu den ömma moderliga vården, som de knapt förstå sin oersättliga förlust; och ifrån denna trefnadens och fridens boning, och — denna försakelse i lifvets halfva ålder! då, till råga på pröfningen, måste hon under allt detta förlora sin förstfödde Son; dock prisom derföre Gud! och snart derefter sin åldrige, älskade Moder, då varande Fru Prostinnan Lidman. Ack! dagen var skön, men aftonen — — — det syntes som ville en fiendtlig magt på en gång göra sig ersatt för hvad den fordom så frikostigt utdelt. Men nej, det var Herren, den allvise och kärleksrike, som både utdelte och återtog sitt lån. Herren gaf och Herren tog, välsignadt vare Herrans namn. Tårarne kunde ej tillbakahållas det är sannt; men hvem hörde någonsin knotet ifrån hennes läppar? Den ömma farhågan att oroa dem hon så innerligt älskade, och bemödandet att hos dem bibehålla ett hopp som hon sjelf ej ägde, hade väl någon del i det lugn hon visade, men detta lugn var visserligen ändå vida mera än skenbart. Hennes sinnesro hvilade fast mera orygglig på dessa ord: Fader icke som jag vill, utan som Du vill. Och jag tvekar ej att säga det, oförgätlig blifver äfven den stilla, högtidliga dag, då hon för sista gången, i bedröfvade Anhöriges sällskap firade Jesu minne i den h. Nattvarden, det var d. 20 sistl. Febr. Sjelf förvissad att denna Nattvardsgång skulle ej mera förnyas af henne på jorden, sväfvade desto mer tron, hop-

pet och kärleken i lefvande gestalter öfver det döende anletet. De nya Kyrkosångerne voro i synnerhet hennes kära sällskap under beredelsen till en färd, som af mången kallas den långa och mörka, och den gamla, anderika, oförändrade psalmen: — han kan ej förändras — Som dig Gud täckes, gör med mig i döden och i lifvet, föreläst af hennes djupt bedröfvade Man, hördes ännu i matt, bortdöende ton efterstafvad ifrån hennes skälfvande läppar, aftonen före hennes sista. — Den yttre naturen var under dessa dagar i våldsam brytning ifrån vintersömnens öfvergång till vårvaknandet, och påskyndade med sin inflytelse den länge qvalda Fru Prostinnan Eks öfvergång ifrån detta lifvets dröm, till det egentligen vakna och lefvande tillståndet. Den trogna Dottren, hennes ömma Vårdarinna under den långa, tärande sjukdomen, emottog sin döende Moders sista suck. Midnatten var då nyss förliden, och en ny dag räknades af oss; en ny, herrlig dag räknades ock af Henne, den saligen hädanfarna, begråtna, klockan 1 om morgonen den 21 sistl. April, sedan hon pröfvat detta jordlifvets ljus och mörker under upnådda 42 år.

Så godt jag kunnat har jag nu uppfyllt det oförtjenta förtroendet, och samlat och iordningställt några spridda ställen ur den Förklarades lefnad. I vida klarare ljus och lif framställer den sig visserligen för hvar och ens inre sinne, som rätt kände henne; och hade jag kunnat hämta färgorne till min målning ur den Mannens hjerta som blöder af sin förlust; hon skulle då icke fått detta matta liflösa utseende. Men den öfvertygelsen tröstar mig, att en god

sak egentligen talar för sig sjelf, och att hvad jag i enfald anfört redan erhållit en skonande dom.

Det återstod nu för mig, att ställa några ord till dig, djupt bedröfvade Make, min innerligt vördade Förman! Men hvad skulle jag kunna säga, då du nyss af din närmaste slägtinge emottagit den bekännelsen, att äfven han har "blott tårar, men inga ord för din förlust." Du sjelf känner bäst hvilken Maka du förlorat, hvilken Moder dina Barn begråta. Några döda trösteord vore snarare att gäcka sorgens heliga känsla. Du sjelf har ju tolkat i mång år Evangelii hugsvalelse för andra, frukten af ditt redliga nit återfalle välsignande på ditt eget hjerta! Vi vilje deremot förenade bedja kärlekens och vishetens Gud, som sänder den onda dagen med den goda, att han i sin nåd gifver Dig styrka att bära den börda Han pålaggt, och att Han länge ville bevara åt de Moderlösa Barnen deras enda jordiska beskärm, deras bedröfvade Fader. Och då din förlust ej kan ersättas härnere, måtte Du i dina älskade Barns Gudsfruktan, Vishet och Dygd, igenkänna ett hugsvalande återsken ifrån din till Gud hemgångna Maka. Snart försvinner detta älskade stoft ur din åsyn, som upplifvadt af en ädel ande, under 21 ½ år utgjorde din outsägliga glädje. Men samma odödliga, förherrligade Ande skall dock en gång möta dig i de himmelska boningarne; ett ännu bättre, vida varaktigare lif skall begynna, och de kära, som Du efter Guds behag här qvarlemnar, skola småningom komma efter, till dess den älskade skaran åter blir fulltalig. Så hoppades

våra Fäder, så hoppas vi. Här är altid sorg, fruktan, väntan och på sistone döden. Den ena försvinner efter den andra, en bättre verld samlar oss åter.

Pris och ära vare Gud, som bjuder
Banan ända sig för pröfningen,
Och, när afskedstimmans klocka ljuder,
Samlar sina barn hos sig igen.

books2ebooks.eu

www.books2ebooks.eu

books2ebooks.eu

Kungliga Biblioteket

National Library of Sweden